

Pääkirjoitus

Nina Tynkkynen

Tieteen kielipe(i)liä ja -politiikkaa

Tieteen kielipolitiikassa kannustetaan tietoiseen rinnakkaiskielisyyteen, jolloin tutkijan on mietittävä tarkkaan, mitä osia tutkimuksesta on syytä julkaista milläkin julkaisukanavalla ja kielellä. Molempia tarvitaan, suomenkielistä julkaisemista kotimaisen tiedeyhteisön ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen vuoksi, kansainvälistä kenties enemmän tutkijan oman urakehityksen vuoksi. Muun muassa suomen kielen lautakunta on esittänyt suomen kielen asemaa koskevan huolensa kansainvälistyvässä korkeakoulumaailmassa ja korostaa, että kielipolitiikka muodostuu arkisesta kielivalintoja ohjaavasta toiminnasta, mukaan lukien julkaisukanavan valinta (mm. *Kielikello* 3/2010). Lautakunnan mukaan kansainvälistyminen tulee toteuttaa harkitusti rinnakkaiskielisyytenä, jonka olennainen osa on myös suomen kielen asemasta huolehtiminen tieteen ja asiantuntijuuden kielenä.

Alue ja Ympäristö julkaisee tässä lehdessä ensimmäistä kertaa englanninkielisen tekstin, Clive Barnettin esseen *Geographies of injustice*, jonka kirjoittaja on laatinut Maantieteen päivillä viime syksynä pitämänsä luennon pohjalta. Tämä on uusi avaus: kuten olemme aiemmin linjanneet, voimme vastaisuudessa julkaista myös englanninkielisiä artikkeleita. Suomessa käy kansainvälisiä vieraita, joiden vierailusta on hyvä ottaa kaikki irti esimerkiksi julkaisemalla heidän luentojaan tai muita tekstejään. Mikä vielä olennaisempaa, Suomessa työskentelee kasvava joukko kansainvälisiä tutkijoita, jotka ovat kiinnostuneita suomalaisen yhteiskunnan ja suomen- ja ruotsinkielisen kulttuurin kontekstiin sijoittuvasta tutkimuksesta. Haluamme tarjota heillekin mahdollisuuden osallistua alallamme käytäviin tieteellisiin keskusteluihin, joita julkaistaan *Alue ja Ympäristö*:ssä. *We welcome contributions also in English.*

Alue ja Ympäristö säilyy kuitenkin pääsääntöisesti suomenkielisen julkaisemisen kanavana. Toivomme, että kieltä hallitsevat tutkijat julkaisisivat lehdessä suomeksi. Tähän on muutamia syitä, joista nostan esiin tärkeimmät. Ensiksi, haluamme olla osa suomenkielisen tieteellisen julkaisutoiminnan jatkumoa. Suomenkielinen tiedejulkaiseminen on yllättävän nuorta, sillä ensimmäiset suomalaiset väitöskirjat julkaistiin vasta 1800-luvun puolivälissä. Nykyisin suomenkielinen julkaiseminen on tärkeä osa tieteen ja yhteiskunnan vuoropuhelua erityisesti humanistis-yhteiskuntatieteellisillä aloilla. Suomenkielinen julkaiseminen lisää tieteen vaikuttavuutta: asiantuntijat myös varsinaisen tiedeyhteisön ulkopuolella seuraavat alan kotimaisia julkaisuja, joten suomenkielinen julkaisu voi vaikuttaa toimintakulttuuriin tai päätöksentekoon. Lisäksi suomeksi julkaiseminen lisää tutkijoiden tunnettuutta tiedeyhteisön ulkopuolella ja poikii mediajulkaisuutta sekä yhteydenottoja englanninkielisiä julkaisuja todennäköisemmin. Vaikkei olisi julkaisuudenkipeä vaan pikemminkin kammoksuksi ajatusta esimerkiksi toimittajan haastattelupyynnöstä, on tämä kuitenkin olennainen osa yliopistojen kolmatta tehtävää ja sen menestyksenkäs suorittaminen on ansioluettelolle eduksi.

Toisekseen, on luontevaa julkaista suomalaisesta kulttuurista ja yhteiskunnan ilmiöistä nimenomaan suomeksi. Kielen välityksellä on mahdollista pureutua ajattelun syvärakenteisiin ja kulttuurisiin premisseihin ja saavuttaa sellaista ilmaisuvoimaa, jollaiseen ei pääse käsiksi puutteellisella englannilla. *Alue ja Ympäristö* haluaa olla mukana pitämässä yllä ja kehittämässä äidinkielemme käsitteellistä (ja sitä kautta kulttuurista) kehitystä, erityisesti alojemme suomenkielistä terminologiaa. Lisäksi tuemme aloittelevia

tutkijoita tutkijauralla tarjoamalla ”matalan kynnyksen” julkaisukanavan: on usein helpompaa kirjoittaa ensimmäiset tieteelliset artikkelit äidinkielellä kuin englanniksi. Parhaassa tapauksessa kotimainen julkaiseminen tukee kansainvälistä julkaisemista. Kansainvälisen artikkelin työstämisen kannalta on hyödyllistä, jos julkaisemisen on saanut jo tukea kotimaisesta vertaisarviointi- ja toimituskuntatyöskentelystä.

Panostaaksemme myös suomenkieliseen julkaisemiseen ja suomenkielisen tiedeyhteisön kehitykseen olemme antaneet kansalliselle FIN-CLARIN -konsortiolle luvan tuottaa lehtemme vuosikertojen tekstistä korpuksen, eli sähköisen tekstikokoelman, joka on arvokas työkalu muun muassa kielentutkijoille. Korpusten avulla voidaan tehdä sähköisiä hakuja tutkimusaineistosta (tässä tapauksessa lehtemme sisälloistä) ja tutkia tekstien sisältämää kieltä. FIN-CLARINin tarjoamien aineistojen käyttö on maksutonta ja aineistot ovat tutkijoiden saatavilla Korp-palvelun (<https://korp.csc.fi>) kautta. Näin ollen lehtemme artikkelit ja muut tekstit ovat nyt kaikkien tutkijoiden käytettävissä. Ne tarjoavat juuri sellaisia monipuolisia, ajanmukaisia ja riittävän laajoja aineistoja, joita muun muassa kielentutkijat kipeästi kaipaavat.

Tämä on näillä näkymin viimeinen pääkirjoitukseni, sillä olen luopumassa päätoimittajan pestistä. Haluan kiittää kaikkia yhteistyökumppaneita, sekä kirjoittajia että asiantuntija-arvioitsijoina toimineita ja muita avuliaita yksilöitä menestyksekkästä yhteistyöstä ja avunannosta neljän päätoimittajavuoteni aikana. Samalla kannustan kaikkia kiinnostuneita hakemaan päätoimittajan tehtävää, joka tarjoaa näköalapaikan alue- ja ympäristötutkimukseen Suomessa ja opettaa tekijälleen tieteellisestä kirjoittamisesta ja julkaisemisesta enemmän kuin kenties mikään muu yksittäinen tehtävä tiedeyhteisön piirissä. Tiedoksi myös annettakoon, että filosofian maisteri Sirkku Wallin Aalto-yliopistosta palkittiin huhtikuuisilla Kaupunkitutkimuksen päivillä vuoden 2016 parhaasta kaupunkikirjoituksesta, joka kertoo Helsingin Herttoniemen muutoksesta. Wallinin artikkeli Kaupunkisuunnittelua ja itseorganisointuvaa toimintaa, kertomus Helsingin Herttoniemen muutoksesta julkaistiin numerossa 1/2015. Paras kaupunkikirjoitus on YSS:n, SKTS:n ja Tulevaisuuden tutkimuksen seuran vuosittain myöntämä palkinto, jota tavoittelee noin tusina alan tieteellistä lehteä. *Alue ja Ympäristö* palasi Paras kaupunkikirjoitus -voittoputkeen vuoden tauon jälkeen. Onnittelemme Sirkkua ja kannustamme kirjoittajia vastaisuudessa tavoittelemaan palkintoa, jonka lehtemme on nyt pokannut viiden vuoden sisällä neljästi!

Päätoimittaja haussa

Alue ja Ympäristö -lehti etsii uutta päätoimittajaa, alkaen 1.1.2017. Päätoimittajan tehtäviin kuuluu käsikirjoitustarjousten vastaanottaminen ja käsitteleminen, asiantuntija-arvioitsijoiden rekrytoiminen sekä julkaisuprosessiin hyväksytyjen tekstien työstäminen yhdessä kirjoittajien kanssa. Päätoimittaja vastaa myös julkaisurahoituksen hakemisesta sekä lehden linjasta ja sisällöstä yhdessä Alue- ja ympäristötutkimuksen seuran johtokunnan kanssa.

Odotamme päätoimittajalta kokemusta tieteellisestä julkaisutoiminnasta sekä kiinnostusta kehittää lehteä korkeatasoisena avoimen tieteellisen julkaisemisen kotimaisena kanavana. Kiinnostuneita pyydetään lähettämään vapaamuotoinen hakemus (1–2 sivua) sekä ansioluettelo Alue- ja ympäristötutkimuksen seuran puheenjohtajalle 30.9.2016 mennessä. Uusi päätoimittaja valitaan seuran syyskokouksessa 27.10.2016.

Maantieteen päivät 2016: EXTREME GEOGRAPHIES

Itä-Suomen yliopisto, Joensuun kampus

26.10.2016 *Global Challenges – Local Responses* -työpaja aloitteleville tutkijoille

27.–28.10.2016 *Extreme Geographies* -päivät

Vuime vuosi oli äärimmäisten ilmiöiden vuosi, niin luonnonkatastrofien kuin geopolittisten konfliktien suhteen. Maantieteen päivillä pureudumme näihin, meitä ja muita puhuttaviin ilmiöihin ja kysymyksiin. Päivien teema *Extreme Geographies* kattaa sekä yhteiskuntamaantieteen, kulttuurimaantieteen, talousmaantieteen että luonnonmaantieteen lähestymistapoja ja tutkimusteemoja. Yhtä lailla myös geoinformatiikan ja opetusmaantieteen teemat ovat vahvasti mukana.

Päivien kutsuvieraspuhujiksi saapuvat professori James Brasington Queen Maryn yliopistosta Lontoosta ja professori Henk van Houtum Radboudin yliopistosta Nijmegenistä sekä professori Sirpa Tani Helsingin yliopistosta. Maantieteen päivien ohjelma koostuu luennoista, työryhmätyöskentelystä sekä paneelikeskustelusta. Työryhmiä voi ehdottaa päivien järjestelytoimikunnalle sähköpostitse: mp2016@uef.fi

Tapahtuma alkaa keskiviikkona 26.10.2016 aloittaville tutkijoille suunnatuilla *Global challenges – local responses* -työpajalla.

Lisätietoja päivien ohjelmasta, työpajoista, työryhmistä, ilmoittautumisista ja majoituksesta päivitetään nettisivuillemme

<http://www.uef.fi/web/maantieteenpaivat2016>